

Самостійна робота №15

Тема : «Концепція сталого розвитку»

Сталий розвиток природи і суспільства — розвиток суспільства, за якого економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання відбуваються в межах, що визначаються властивістю екосистем до самовідновлення.

Термін «сталий розвиток» пов'язують з ім'ям прем'єр-міністра Норвегії Г. Х. Брундтланд, яка сформулювала його в звіті «Наше спільне майбутнє» для ООН у 1987 році. Стратегію сталого розвитку проголошено на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992. Концепція сталого розвитку набула свого сформованого вигляду в 2015 році на Саміті ООН зі сталого розвитку в Нью-Йорку, на якому було схвалено глобальну програму, що містить 17 цілей сталого розвитку, яких світ має досягнути до 2030 року.

Сталий розвиток полягає в збалансованому розвитку економічного, соціального та екологічного компонентів. Основною метою сталого розвитку є збереження людства, а завданнями — збереження умов існування екосистем і біосфери.

Концепція сталого розвитку ґрунтується на п'яти принципах.

1. За умови екологізації економіки й суспільного життя людство може надати розвитку суспільства сталого характеру, що відповідає потребам людей сучасного й майбутніх поколінь (**принцип екологізації**).
2. Обмеження, що існують у галузі експлуатації природних ресурсів, пов'язані із сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення (**принцип екоресурсної ємності**).
3. Необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і всім надати можливість реалізувати свої надії на благополучне життя (**принцип соціальної рівноправності**).
4. Необхідно співвіднести споживання з екологічними можливостями планети, зокрема щодо використання енергії (**принцип сталого споживання та виробництва**).
5. Розвиток людства й природи має відбуватися в їхній постійній взаємодії (**принцип коеволюції**).

У рамках цієї Концепції й реалізуються основні напрями сучасної екологічної політики України. 15 вересня 2017 р. уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна». У доповіді представлено 17 глобальних цілей з урахуванням специфіки національного розвитку.

Сталий розвиток — це модель розвитку суспільства, спрямованого на задоволення людських потреб з одночасним забезпеченням сталості довкілля.

1 ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ Подолання бідності — викорінення бідності у всіх її формах повсюди.	2 ПОДОЛАННЯ ГОЛОДУ Подолання голоду — ліквідація голоду, досягнення продовольчої безпеки, покращення харчування та сприяння сталому сільському господарству	3 МІЦНЕ ЗДОРОВ'Я І БЛАГОПОЛУЧЧЯ Міцне здоров'я і благополуччя — забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці.	4 ЯКІСНА ОСВІТА Якісна освіта — забезпечення всеосяжної та справедливої якісної освіти й заохочення можливостей навчання впродовж усього життя для всіх.	5 ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ Гендерна рівність — досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат.	6 ЧИСТА ВОДА ТА НАЛЕЖНІ САНІТАРНІ УМОВИ Чиста вода та належні санітарні умови — забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх.
7 ДОСТУПНА ТА ЧИСТА ЕНЕРГІЯ Доступна та чиста енергія — забезпечення доступу до недорогих, надійних, стабільних і сучасних джерел енергії для всіх.	8 ГІДНА ПРАЦЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ Гідна праця та економічне зростання — сприяння поступовому, всеосяжному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх.	9 ПРОМИСЛОВІСТЬ, ІННОВАЦІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРА Промисловість, інновації та інфраструктура — створення стійкої інфраструктури, сприяння всеосяжній та сталій індустріалізації та інноваціям.	10 СКОРОЧЕННЯ НЕРІВНОСТІ Скорочення нерівності — зменшення нерівності всередині країн і між ними.	11 СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ ТА СПІЛЬНОТ Сталий розвиток міст і громад — забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості та екологічної стійкості міст і населених пунктів.	12 ВІДПОВІДАЛЬНЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО Відповідальне споживання та виробництво — забезпечення раціональних моделей споживання та виробництва.
13 ПОМ'ЯКШЕННЯ НАСЛІДКІВ ЗМІНИ КЛІМАТУ Пом'якшення наслідків зміни клімату — вжиття невідкладних заходів для боротьби зі зміною клімату та його наслідками.	14 ЗБЕРЕЖЕННЯ МОРСЬКИХ ЕКОСИСТЕМ Збереження морських екосистем — збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.	15 ЗАХИСТ ЕКОСИСТЕМ СУХОДОЛУ Збереження екосистем суходолу — захист, відновлення та сприяння раціональному використанню наземних екосистем, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, зупинення і повернення назад процесу деградації земель та зупинення втрати біорізноманіття.	16 МИР, СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТА СИЛЬНІ ІНСТИТУТИ Мир, справедливість та сильні інститути — сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та інституцій на всіх рівнях	17 ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ Партнерство заради сталого розвитку — зміцнення засобів здійснення і активізація роботи глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.	

Основні принципи природокористування в контексті сталого розвитку

Природні ресурси класифікують за різними критеріями:

- **за належністю до компонентів природи** — мінеральні, кліматичні, лісові, водні;
- **за можливістю відтворення в процесі використання** — вичерпні (відновлювані й невідновлювані) й невичерпні.

До природних ресурсів належать сонячна енергія, атмосфера, гідросфера, наземна рослинність, ґрунт, тваринний світ, ландшафт, корисні копалини.

Природокористування є теорією та практикою раціонального використання людиною природних ресурсів у середовищі суспільно-виробничої діяльності, спрямованої на задоволення потреб людства цими ресурсами, а також збереження різноманітності та якості довкілля.

Основними принципами раціонального використання в контексті сталого розвитку є:

- «нульовий рівень» споживання природних ресурсів;
- відповідність антропогенного навантаження ресурсному потенціалу певного регіону;
- збереження цілісності природних екосистем у процесі їх господарського використання;
- збереження природного кругообігу речовин у процесі антропогенної діяльності;
- погодження виробничого й природного ритмів;
- пріоритетність екологічної оптимальності на довгострокову перспективу.

Перехід суспільства до сталого розвитку залежить від екологічної освіти. Її суть полягає в тому, щоб кожна людина усвідомила пріоритетні загальнолюдські цінності, знала про основні джерела порушення природної рівноваги, усвідомлювала свою відповідальність перед суспільством. Компонентом екологічної освіти є екологічне мислення.

Екологічне мислення — це відображення дійсності, що передбачає усвідомлення людиною екологічних взаємозв'язків природи.

Пошук шляхів формування такого мислення та розробка теорії коеволюційного розвитку природи й людської цивілізації є предметом дослідження екології людини, або соціальної екології.

Раціональне природокористування — сфера діяльності і вся сукупність засобів, що застосовує суспільство задля вивчення, освоєння, використання, відновлення, поліпшення й охорони природного середовища та природних ресурсів.